

بررسی تأثیر عصاره رازیانه (*Foeniculum vulgare*) بر دیسمنوره اولیه

شهناز ترک زهرانی (M.Sc.)^۱، مرجان اخوان امجدی (M.Sc.)^۱، فراز مجاب (Ph.D.)^۲، حمید علوی مجد (Ph.D.)^۳

- ۱- گروه مامایی، دانشکده پرستاری- مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.
- ۲- مرکز تحقیقات علوم دارویی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.
- ۳- گروه آمار، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: دیسمنوره (قاعدگی دردناک) اولیه در بیش از ۹۰٪ از بالغین در سنین باروری دیده می‌شود. دیسمنوره اولیه به عنوان یکی از علل شایع غیبت از مدرسه و محل کار زنان و از بین رفتن ۶۰۰ میلیون ساعت کاری و ۲ میلیارد دلار خسارت سالیانه در امریکا گزارش شده است. با توجه به عوارض شناخته شده داروهای شیمیایی مورد استفاده در درمان دیسمنوره اولیه و سابقه مصرف رازیانه در طب سنتی به عنوان یک گیاه دارویی نیرو دهنده، آرام بخش و ضد اسپاسم، این پژوهش به منظور تعیین تأثیر عصاره رازیانه بر شدت درد و علائم سیستمیک همراه با دیسمنوره اولیه در دانشجویان دختر دانشگاه شهید بهشتی تهران در سال ۱۳۸۴ انجام گرفت.

روش بررسی: این پژوهش مطالعه‌ای از نوع کارآزمایی بالینی و دوسوکور بود که تعداد ۹۰ نفر با تشخیص دیسمنوره اولیه به طور تصادفی (۴۶ نفر گروه مورد و ۴۴ نفر گروه شاهد) را مورد مطالعه قرار داد. با شروع درد قاعدگی، برای گروه مورد، روزانه ۵ عدد کپسول رازیانه که هر یک حاوی ۴۶mg عصاره رازیانه و برای گروه شاهد روزانه ۵ عدد کپسول دارونما (در بسته‌بندی مشابه با کپسول رازیانه) در طی سه روز اول قاعدگی تجویز شد تا هر زمان که افراد مورد پژوهش نیاز به مصرف دارو داشتند آن را مصرف نمایند. شدت درد و علائم سیستمیک با استفاده از سیستم معیار چند بعدی گفتاری قبل از مطالعه و در طی دو سیکل متوالی پیگیری و مقایسه شد. سپس نتایج با استفاده از آزمون‌های اندازه‌های تکراری ناپارامتری یعنی فریدمن و همچنین آزمون زوجی من‌ویتنی تجزیه و تحلیل شد.

نتایج: براساس یافته‌های بین دو گروه مورد و شاهد از نظر شدت درد اختلاف آماری معنی‌داری مشاهده شد ($p < 0.001$). همچنین مجموع نمرات شدت کل علائم سیستمیک همراه با دیسمنوره نسبت به قبل از درمان کاهش پیدا کرد؛ اما این کاهش از لحاظ آماری بین دو گروه مورد و شاهد معنی‌دار نبود؛ به جز در مورد متغیر شدت بی‌حالی که اختلاف آماری بین دو گروه مورد و شاهد در آستانه معنی‌داری بود ($p = 0.058$).

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج بررسی حاضر به نظر می‌رسد عصاره رازیانه می‌تواند باعث کاهش شدت دیسمنوره شود. در این خصوص انجام پژوهش‌هایی با طول مدت و تعداد نمونه بیشتر برای حصول اطمینان و اظهار نظر قطعی ضروری است.

کلید واژگان: دیسمنوره اولیه، رازیانه، علائم سیستمیک، درد، گیاه دارویی، بلوغ، قاعدگی.

مسئول مکاتبه: شهناز ترک زهرانی، گروه مامایی، دانشکده پرستاری- مامایی شهید بهشتی، جنب بیمارستان کودکان مفید، خیابان دکتر علی شریعتی، تهران، ایران.

پست الکترونیک: zahranishahnaz@yahoo.com